

Prečišćeni tekst Pravila o radu biračkih odbora obuhvata sljedeće propise:

1. Pravila o radu biračkih odbora ("Službeni list Crne Gore", br. 009/16 od 11.02.2016),
2. Pravila o dopunama Pravila o radu biračkih odbora ("Službeni list Crne Gore", br. 076/17 od 17.11.2017),
3. Odluka Ustavnog suda Crne Gore U-II br. 22/16, od 29. januara 2019. godine ("Službeni list Crne Gore", br. 023/19 od 19.04.2019),
4. Pravila o izmjeni Pravila o radu biračkih odbora ("Službeni list Crne Gore", br. 033/22 od 28.03.2022),
5. Pravila o izmjeni i dopuni Pravila o radu biračkih odbora ("Službeni list Crne Gore", br. 063/22 od 15.06.2022), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

PRAVILA

O RADU BIRAČKIH ODBORA

("Službeni list Crne Gore", br. 009/16 od 11.02.2016, 076/17 od 17.11.2017, 023/19 od 19.04.2019, 033/22 od 28.03.2022, 063/22 od 15.06.2022)

1. Rad biračkog odbora prije glasanja

- 1.1. Izborni materijal od opštinske izborne komisije preuzima predsjednik biračkog odbora najkasnije 48 časova prije dana održavanja izbora.

Opštinska izborna komisija je dužna da za svaki birački odbor blagovremeno pripremi opremu i materijal za glasanje, a naročito: elektronski uređaj za identifikaciju birača u koji je unesena elektronska verzija izvoda iz biračkog spiska za konkretno biračko mjesto; dva eTokena (elektronska ključa) za aktiviranje uređaja za elektronsku identifikaciju birača; potreban broj glasačkih listića; potreban broj šablona za glasački listić; zbirne izborne liste odnosno liste kandidata za Predsjednika Crne Gore; dva odštampana izvoda iz biračkog spiska (jedan za glasanje putem pisma); kutije za glasanje na biračkom mjestu; prenosnu-mobilnu kutiju za glasanje putem pisma; posebne i službene koverta za glasanje; kao i obrazac zapisnika o radu biračkog odbora.

Prilikom preuzimanja i nakon prebrojavanja izbornog materijala iz stava 2 ove tačke, opštinska izborna komisija i predsjednik biračkog odbora, će upakovati materijal u omot, osim uređaja za elektronsku identifikaciju birača, koji će obezbijediti pečatnim voskom, sa odgovarajućim žigom. Na omotu se konstatuje koji je materijal po vrsti i broju u omotu. Konstataciju potpisuju predsjednik biračkog odbora i član opštinske izborne komisije, koji vrši primopredaju izbornog materijala. Potpisi se ovjeravaju službenim pečatom opštinske izborne komisije.

Elektronski uređaj za identifikaciju birača je upakovan u posebnu zaštitnu kutiju.

O preuzimanju omota sa izbornim materijalom i uređaja za elektronsku identifikaciju birača sačinjava se zapisnik o primopredaji koji potpisuje predsjednik biračkog odbora i predstavnik opštinske izborne komisije, koji je izvršio predaju materijala.

Materijal i uređaj do otvaranja biračkog mjesta čuva predsjednik biračkog odbora.

eTokene koji su neophodni za aktiviranje i funkcionisanje elektronskog uređaja za identifikaciju birača zapisnički preuzimaju od opštinskih izbornih komisija predsjednici i zamjenici predsjednika biračkih odbora za svako biračko mjesto u skladu sa instrukcijama Državne izborne komisije.

- 1.2. Birački odbor (u stalnom sastavu i opunomoćeni predstavnici podnosilaca izbornih lista) je dužan doći na biračko mjesto u 5,00 časova (dva sata prije nego što se otvori biračko mjesto) na dan održavanja izbora. Sva neovlašćena lica će biti udaljena sa biračkog mjesta.

Prije otvaranja biračkog mjesta birački odbor provjerava da li su obezbijeđeni uslovi za obavljanje glasanja. Birački odbor zatim žrijebom određuje člana biračkog odbora u stalnom sastavu, koji u prisustvu ostalih članova biračkog odbora, vrši vidno oštećenje pečata biračkog odbora, na način što zarezuje ili sagorijeva plamenom gumenu matricu pečata, kojim se glasački listići na drugoj strani (poledini), na za to određenom mjestu, pečatiraju neposredno prije predaje glasačkog listića biraču.

Člana biračkog odbora u stalnom sastavu, koji vrši pečatiranje glasačkih listića, određuje birački odbor žrijebom.

Oštećeni pečat biračkog odbora ne stavlja se na kontrolni kupon glasačkog listića.

Glasački listići obavezno su složeni prema redosljedu serijskih brojeva na kontrolnom kuponu i prema tom redosljedu izdaju se biračima prilikom glasanja.

Žrijebanje za člana biračkog odbora koji će vršiti oštećenje pečata biračkog odbora, za člana koji će vršiti pečatanje glasačkih listića i za člana koji će čuvati kontrolne kupone i štampane odreske-potvrde o elektronskoj identifikaciji birača, vrši se sistemom zatvorenih koverata, na način što će se imena članova biračkog odbora, osim predsjednika, ispisati na posebnim listama i staviti u posebne koverte. Izvlačenje koverte izvršiće predsjednik biračkog odbora.

- 1.3. Licima kojima je Državna izborna komisija izdala službeno ovlaštenje za posmatranje izbora i praćenje rada organa za sprovođenje izbora omogućiće se pristup biračkom mjestu. Njihov identitet utvrđuje predsjednik biračkog odbora na osnovu identifikacione kartice i službenih ovlaštenja.

Licima koja prate rad organa za sprovođenje izbora omogućiće se prisustvo na biračkom mjestu i prilikom preduzimanja pripremnih radnji na otvaranju biračkog mjesta, odnosno prije početka glasanja.

- 1.4. Birački odbor će provjeriti da li je na biračkom mjestu istaknuta zastava Crne Gore, da li je prostorija za glasanje dovoljna za prohodnost birača, da li su obezbijedjeni uslovi za rad uređaja za elektronsku identifikaciju birača, da li je postavljena glasačka kutija, da li je dovoljan broj paravana-kabina koji obezbjeđuju tajnost glasanja, i obezbijediće da se ukloni sav materijal koji je vezan za izbornu kampanju ukoliko se nalazi na biračkom mjestu i na 100 metara od biračkog mjesta.

- 1.5. Predsjednik biračkog odbora utvrđuje da li su obezbijedene stolice za članove biračkog odbora i potreban broj stolica za lica koja prate rad organa za sprovođenje izbora.

- 1.6. Birački odbor će provjeriti da li je kutija za glasanje ispravna.

- 1.7. Predsjednik biračkog odbora pred svim članovima biračkog odbora otvara omot sa materijalom za glasanje, pri čemu se vrši provjera da li je sav popisani materijal u omotu. Predsjednik biračkog odbora otvara zaštitnu kutiju i postavlja uređaj za elektronsku identifikaciju birača na ravnu površinu (sto) tako da većina članova biračkog odbora može vidjeti monitor uređaja i priključuje ga na izvor napajanja električnom energijom.

Po uključivanju elektronskog uređaja za identifikaciju birača, na njegovom monitoru - ekranu prikazan je u lijevom gornjem uglu naziv biračkog mjesta, na desnom datum i vrijeme, a na sredini ekrana poruka-informacija "priključite eToken".

- 1.8. Predsjednik biračkog odbora će, po izvršenju svih prethodnih radnji, upitati članove biračkog odbora da li su ispunjeni uslovi za početak glasanja, i da li imaju primjedbi na neku od provedenih radnji. Nepostojanje ili postojanje primjedbi sa njihovim sadržajem i imenom davaoca primjedbe unosi se u zapisnik.

2. Rad biračkog odbora u toku glasanja

- 2.1. Glasati može samo birač koji je upisan u izvod iz biračkog spiska.

- 2.2. U 7,00 časova predsjednik biračkog odbora priključuje eToken u jedan od dva za to predviđena priključka na lijevoj strani uređaja. Nakon uključivanja eTokena, od strane ovlašćenog lica, na ekranu uređaja prikazuju se sljedeći podaci: u gornjem lijevom uglu "naziv biračkog mjesta", u desnom "datum i vrijeme", ispod naziva biračkog mjesta prikazan je broj birača na tom biračkom mjestu za određene izbore i statistika izlaznosti za to biračko mjesto. Kako u toku jednog izbornog dana se može obavljati više vrsta izbora - glasanja: predsjednički izbori, parlamentarni izbori, lokalni izbori (ili izbori za gradske opštine) ili referendum, statistika na ekranu pokazuje podatke za svaku vrstu izbora-glasanja pojedinačno.

U donjem desnom dijelu ekrana nalazi se animacija (slika) koja služi kao podsjetnik kako se provlači lična karta kroz čitač i ona traje u toku čitavog procesa glasanja.

Predsjednik biračkog odbora uključuje dugme štampača sa oznakom "Power" koje se nalazi na lijevoj strani uređaja (ispod monitora). Birački odbor oglašava početak glasanja u prisustvu prvog birača čije ime i prezime se unosi u zapisnik o radu biračkog odbora.

- 2.3. U prisustvu prvog birača za koga je provlačenjem lične karte ili pasoša utvrđeno da se nalazi na biračkom spisku, birački odbor provjerava glasačku kutiju i kada utvrdi da je prazna, rezultat kontrole se upisuje u kontrolni list koji potpisuju predsjednik i ostali članovi biračkog odbora i birač koji je prvi došao na biračko mjesto. Kontrolni list se ubacuje u glasačku kutiju koja se, u prisustvu prvog birača, pečati jemstvenikom i pečatnim voskom, što se unosi u zapisnik o radu biračkog odbora.

- 2.4. Prvi i svaki naredni birač saopštava biračkom odboru svoje ime i prezime, a biometrijskom ličnom kartom ili pasošem, dokazuje svoj identitet. Na zahtjev članova biračkog odbora predsjednik biračkog odbora je dužan da ispravu kojom birač dokazuje identitet pokaže svim članovima biračkog odbora. Zatim se pristupa elektronskoj identifikaciji birača. Biraču koji odbije elektronsku identifikaciju, birački odbor neće dozvoliti da glasa.

Predsjednik biračkog odbora provlačenjem biometrijske lične karte ili pasoša kroz čitač na uređaju za elektronsku identifikaciju pronalazi birača u elektronskom biračkom spisku i ukoliko je birač upisan na tom biračkom mjestu na lijevoj strani ekrana će se prikazati fotografija birača, a desno od nje prezime i ime, JMBG

i adresa birača. Istovremeno sa elektronskom identifikacijom, uređaj će odštampati papirni odrezak-potvrdu koja sadrži ime i prezime, JMBG i redni broj birača koji je istovjetan onome u odštampanom biračkom spisku. U odštampanom izvodu iz biračkog spiska predsjednik biračkog odbora zaokružuje redni broj identifikovanog birača nakon čega se birač potpisuje na za to predviđenom mjestu, nakon čega birački odbor omogućava biraču da glasa.

U slučaju da uređaj za elektronsku identifikaciju birača ne odštampa odrezak-potvrdu, predsjednik biračkog odbora pritiskom na dugme "Ponovna štampa" koje se nalazi na dnu ekrana će odštampati potvrdu.

Ponovna štampa odreska se može izvršiti samo u slučaju dok se na ekranu uređaja nalaze podaci konkretnog birača, tj. prije započinjanja identifikacije sljedećeg birača.

Predsjednik i član biračkog odbora iz suprotne političke opcije čitko i svojeručno će potpisati na drugoj strani (poleđini) odštampani odrezak-potvrdu koji će se potom čuvati u istoj kutiji sa kontrolnim kuponima kod člana kojeg je odredio birački odbor.

Nakon uspješne identifikacije birač će se uputiti do člana biračkog odbora koji izdaje glasački listić.

Član biračkog odbora koji izdaje glasački listić sjedi do predsjednika biračkog odbora, pečatira glasački listić i daje ga predsjedniku biračkog odbora, čime se obezbjeđuje da se biraču preda samo jedan glasački listić.

Predsjednik biračkog odbora objašnjava biraču način glasanja riječima da "birač glasa tako što zaokružuje redni broj ispred naziva izborne liste za koju glasa, odnosno zaokruživanjem naziva liste ili imena i prezimena nosioca liste i da može glasati samo za jednu izbornu listu sa glasačkog listića" i objašnjava način presavijanja glasačkog listića, nakon čega birača upućuje iza paravana ili u kabinu.

Na izborima za Predsjednika Crne Gore birač može glasati samo za jednog kandidata. Glasa se zaokruživanjem rednog broja ispred imena i prezimena kandidata ili zaokruživanjem njegovog imena i prezimena.

Predsjednik biračkog odbora je dužan da biraču, na njegov zahtjev, ponovo objasni način glasanja.

2.5. Ukoliko zbog opravdanih, objektivnih okolnosti, kao što su višesatni nestanak električne energije ili kvar na sistemu (uređaju), tokom glasanja bude onemogućena elektronska identifikacija birača, birački odbor će donijeti odluku da nastavi glasanje po sistemu vizuelne identifikacije. O donošenju odluke za nastavljjanje glasanja po sistemu vizuelne identifikacije birački odbor obavještava opštinsku izbornu komisiju.

Vizuelna identifikacija podrazumijeva da predsjednik biračkog odbora uvidom u ličnu kartu ili pasoš potvrdi identitet birača, pronađe ga u odštampanom biračkom spisku i zaokruži, omogućiti mu da se potpiše, preuzme glasački listić i uputi ga u prostor za glasanje.

Kada birač glasa, predsjednik i član biračkog odbora iz suprotne političke opcije će čitko i svojeručno potpisati glasački-kontrolni kupon sa druge strane (poleđina).

Vizuelna identifikacija birača se obavezno unosi u zapisnik o radu biračkog odbora, tj. u njegovom posebnom aneksu označenim br. 1. Nakon prestanka razloga-okolnosti za vizuelnu identifikaciju birača (popravka uređaja, ponovno napajanje električnom energijom) birački odbor će nastaviti elektronsku identifikaciju birača, što se unosi u zapisnik.

2.6. Briše se. (Odluka Ustavnog suda Crne Gore U-II br. 22/16, od 29. januara 2019. godine, "Sl. list CG", br. 23/19)

2.7. Birač glasa lično.

Birač koji nije u mogućnosti da na biračkom mjestu lično glasa (zbog nepristupačnosti biračkog mjesta, lice sa invaliditetom, nepismeno lice), ima pravo da to učini uz pomoć asistenta kojeg on sam odredi, a koji je dužan da listić popuni, odnosno glasanje obavi na način na koji mu birač naloži.

Glasanje za birača iz stava 2. ove podtačke ne može obaviti član biračkog odbora ni opunomoćeni predstavnik podnosioca izborne liste.

Način glasanja iz stava 2 ove podtačke unosi se u zapisnik o radu biračkog odbora.

Nadležna izborna komisija je dužna da na svakom biračkom mjestu obezbijedi odgovarajući šablon koji omogućava biraču sa oštećenjem vida da lično glasa.

Birački odbor vodi računa da prilikom glasanja lica sa invaliditetom, koja su korisnici kolica, kutija za glasanje se postavi tako da njena visina omogućava ubacivanje glasačkog listića.

2.8. Birač nakon glasanja sam presavija popunjeni glasački listić tako da se ne vidi za koga je glasao, a da pri tome ostane slobodan kontrolni kupon, nakon čega, držeći u ruci presavijeni glasački listić, odlazi do glasačke kutije i omogućava, žrijebom određenom članu biračkog odbora, a u slučaju potrebe, članu koga odredi birački odbor, da na perforiranom mjestu odvoji kontrolni kupon od glasačkog listića. Birač potom stavlja glasački listić u odgovarajuću glasačku kutiju i napušta biračko mjesto.

Član biračkog odbora, žrijebom određen, obavezan je da odvojene kontrolne kupone slaže po redosljedu serijskih brojeva i da ih sa štampanim odrescima-potvrdama o elektronskoj identifikaciji čuva u posebnoj kutiji za tu namjenu.

- 2.9. Ukoliko na biračkom mjestu dođe birač koji nije upisan u izvodu iz biračkog spiska za to biračko mjesto, povlačenjem njegovog identifikacionog dokumenta kroz čitač na ekranu uređaja za elektronsku identifikaciju ne pojavljuje se njegova fotografija, niti podaci, već se na donjem lijevom dijelu ekrana dobija informacija "birač nije na ovom biračkom mjestu", a uređaj ne štampa odrezak-potvrdu.

Ukoliko prilikom učitavanja lične karte odnosno pasoša dođe do greške zbog prebrzog ili presporog povlačenja, pomjeranja ugla dokumenta ili njegove zaprljanosti, uređaj detektuje takvu grešku i na ekranu se dobija poruka u donjem lijevom uglu "greška pri učitavanju pokušajte ponovo".

Kada se na biračkom mjestu pojavi birač koji je već identifikovan, odnosno glasao na tom biračkom mjestu, u slučaju ponovnog pokušaja uređaj za elektronsku identifikaciju ne dozvoljava ponovno štampanje potvrde-odreska. U tom slučaju na ekranu se prikazuju podaci o biraču i fotografija ispod koje je upozorenje da je birač prethodno već bio identifikovan.

Ukoliko se u toku rada greškom ili iz drugih razloga isključi štampač, na ekranu će u donjem lijevom uglu pisati poruka "molimo vas da upalite štampač koristeći dugme "Power" na štampaču ispod ekrana".

U slučaju da se iz uređaja za elektronsku identifikaciju izvadi eToken, ne može se vršiti elektronska identifikacija a ponovnim stavljanjem eTokena uređaj nastavlja sa radom.

- 2.10. Biračko mjesto se zatvara u 20,00 časova. Biračima koji su se zatekli na biračkom mjestu u trenutku zatvaranja biračkog mjesta, omogućiće se da glasaju, s tim što birački odbor prethodno utvrđuje broj i identitet tih birača prikupljanjem isprava.

U 20:00 časova na ekranu će se ispod animacije pojaviti opcija "Statistika".

Korišćenje opcije "Statistika" nije obavezno. Ova opcija služi da se nakon završetka glasanja, može odštampati statistički izvještaj koji sadrži sljedeće podatke: biračko mjesto, datum i vrijeme štampe, broj birača na biračkom mjestu po vrsti izbora, broj identifikovanih birača, broj birača za koje je pokušana ponovna identifikacija, broj birača za koje je pokušana identifikacija a koji se ne nalaze u izvodu iz biračkog spiska za navedeno biračko mjesto.

Opcija "Statistika" može da se pokrene, nakon odluke biračkog odbora, samo nakon isteka vremena predviđenog za glasanje i ako su u elektronski uređaj za identifikaciju birača priključena oba eTokena.

3. Održavanje reda na biračkom mjestu i mjere za obezbjeđivanje tajnosti glasanja

- 3.1. Predsjednik i članovi biračkog odbora staraju se o redu na biračkom mjestu i obezbjeđuju tajnost glasanja.

Predsjedniku i članovima biračkog odbora zabranjuje se da, u bilo kojoj formi, a posebno glasnim obraćanjem saopštavaju ime i prezime birača, kao i njegov redni broj u izvodu iz biračkog spiska.

U prostoriji za glasanje zabranjena je upotreba elektronskih uređaja za komunikaciju (telefon, mobilni telefon, laptop, tablet računar itd).

- 3.2. Predsjednik i članovi biračkog odbora i lica koja prate rad organa za sprovođenje izbora dužni su da poštuju red na biračkom mjestu i da ne ometaju rad na biračkom mjestu.

Članovima biračkog odbora i licima koja prate rad organa za sprovođenje izbora za vrijeme glasanja zabranjeno je na biračkom mjestu vođenje bilo kakve evidencije o biračima koji su glasali, kao i korišćenje kopije biračkog spiska ili bilo koje druge pomoćne evidencije o biračima.

- 3.3. U prostoriji za glasanje mogu biti samo predsjednik i članovi biračkog odbora i lica koja imaju ovlašćenja za praćenje toka izbora i rad organa za sprovođenje izbora.

Zamjenici predsjednika i članova biračkog odbora angažuju se u prostoriji za glasanje samo u odsustvu člana kojeg zamjenjuju.

- 3.4. Birač popunjava glasački listić isključivo u prostoru koji je za to namijenjen (paravan, kabina), tako da se ne vidi kako je glasao.

Ukoliko birač povrijedi tajnost glasanja na način što glasa javno izvan prostora određenog za glasanje (paravan, kabina) ili, ako nakon glasanja u prostoru koji je za to namijenjen, javno pokaže glasački listić biračkom odboru tako da se vidi za koga je glasao, predsjednik biračkog odbora, na osnovu prethodne odluke biračkog odbora, dužan je da u prisustvu biračkog odbora, nakon odvajanja kontrolnog kupona, takav glasački listić učini nevažećim na način što će ga precrtati, spakovati ga u poseban koverat i ubaciti ga u glasačku kutiju umjesto birača.

Način glasanja iz stava 2 ove podtačke, predsjednik biračkog odbora unosi u zapisnik.

-
- 3.5. Poslije glasanja birač je dužan da se odmah udalji sa biračkog mjesta.
- 3.6. Birački odbor dozvoljava ulazak u prostoriju za glasanje onoliko broju birača koliko ima kabina, odnosno paravana za glasanje.
- 3.7. Birački odbor će zabraniti zadržavanje svih lica na biračkom mjestu koja nemaju prava i dužnosti u sprovođenju izbora, a predsjednik može udaljiti sa biračkog mjesta svakoga ko remeti red na biračkom mjestu.
- 3.8. Pripadniku policije i drugom uniformisanom licu nije dozvoljen pristup biračkom mjestu dok traje glasanje.
- Predsjednik biračkog odbora, na osnovu prethodne saglasnosti biračkog odbora, može pozvati na biračko mjesto pripadnika policije koji je na dužnosti, ako je na tom biračkom mjestu narušen red i mir.
- Policijski službenici ne smiju glasati niti ulaziti na biračko mjesto u uniformi, osim u slučaju zahtjeva od predsjednika biračkog odbora, u cilju spječavanja neposredne prijetnje javnom redu i bezbjednosti na biračkom mjestu.
- 3.9. Ako član biračkog odbora ili lice koje prati rad organa za sprovođenje izbora ometa rad na biračkom mjestu, odnosno postupi suprotno podtački 3.1. stav 3 i podtački 3.2. stav 2 predsjednik biračkog odbora će ga upozoriti, a ako lice i dalje nastavi da ometa rad, predsjednik biračkog odbora, na osnovu prethodne odluke biračkog odbora, će ga udaljiti, što će konstatovati u zapisniku o radu biračkog odbora. Ukoliko je iz prostorije udaljen član biračkog odbora, predsjednik biračkog odbora je dužan da, za dalji rad, omogući prisustvo njegovog zamjenika.
- 3.10. Predsjednik biračkog odbora posmatračima kojima je Državna izborna komisija izdala službeno ovlaštenje za posmatranje izbora i praćenje rada organa za sprovođenje izbora obezbjeđuje odgovarajuće mjesto sa kojeg mogu pratiti tok glasanja i utvrđivanje rezultata glasanja na biračkom mjestu.
- 3.11. Ako se na biračkom mjestu naruši red, birački odbor može prekinuti glasanje, dok se red ne uspostavi. Ako su na biračko mjesto pozvani pripadnici policije, za vrijeme njihovog prisustva na biračkom mjestu, glasanje se prekida.
- 3.12. Razlozi trajanja prekida glasanja unose se u zapisnik o radu biračkog odbora. Ako je glasanje prekinuto duže od jednog časa produžava se onoliko vremena koliko je prekid trajao.

4. Utvrđivanje rezultata glasanja

- 4.1. Po zatvaranju biračkog mjesta predsjednik biračkog odbora će upitati članove biračkog odbora da li imaju primjedbi na tok glasanja, čije nepostojanje ili postojanje sa sadržajem i imenom davaoca primjedbe unosi u zapisnik.
- U zapisnik se unosi i podatak da li ima primjedbi na rad povjerenika za glasanje putem pisma u Aneksu 4 Obrasca PG 21.
- 4.2. Po završenom glasanju, birački odbor pristupa utvrđivanju rezultata glasanja na biračkom mjestu.
- 4.3. Birački odbor utvrđuje broj neupotrijebljenih glasačkih listića i stavlja ih u poseban omot koji se pečati sa oznakom sadržaja.
- 4.4. Birački odbor utvrđuje broj kontrolnih kupona odvojenih od glasačkih listića i broj potpisanih štampanih odrezaka-potvrda o elektronskoj identifikaciji birača i stavlja ih odvojeno u posebne omote koji se pečate, sa oznakom sadržaja.
- 4.5. Na osnovu štampanog izvoda iz biračkog spiska, birački odbor utvrđuje ukupan broj birača koji su glasali. Ukupan broj se dobija sabiranjem broja birača zaokruženih u štampanom izvodu iz biračkog spiska biračkog odbora i štampanom izvodu iz biračkog spiska za birače koji su glasali putem pisma.
- 4.6. Podatke iz podtačke 4.3, 4.4. i 4.5. birački odbor unosi u zapisnik prije otvaranja glasačke kutije.
- 4.7. Kada se glasačka kutija otvori, ubacuju se listići iz prenosne-mobilne kutije za glasanje putem pisma. Poslije provjere kontrolnog lista, važeći glasački listići odvajaju se od nevažećih.
- 4.8. Birački odbor utvrđuje broj nevažećih glasačkih listića, zatim broj važećih listića, kao i broj glasova za svaku izbornu listu, što unosi u zapisnik.
- 4.9. Nevažeći glasački listić je nepopunjeni glasački listić, listić koji je popunjen tako da se ne može utvrditi za koju se izbornu listu glasalo i listić na kome je zaokruženo više od jedne izborne liste.
- Na izborima za Predsjednika Crne Gore nevažećim se smatra glasački listić:
- koji je nepopunjen;
  - koji je popunjen tako da se sa sigurnošću ne može utvrditi za kojeg kandidata je birač glasao;
  - na kome je birač glasao za dva ili više kandidata;
  - na kojem je dopisano ime lica koje nije kandidat.

-
- 4.10. Neupotrijebljene, nevažeće i važeće glasačke listiće birački odbor će staviti u posebne omote, na kojima stoji oznaka sadržaja i koji se pečate.
  - 4.11. Ostali izborni materijal (zapisnik o radu, izvod iz biračkog spiska, glasački listići, kontrolni kuponi odvojeni od glasačkih listića, potvrde-odresci, zahtjevi za glasanje putem pisma, pečat biračkog odbora, kao i preostali izborni materijal) stavlja se u jedan koverat koji se pečati.
Elektronski uređaj za identifikaciju birača se pakuje u posebnu zaštitnu kutiju.
  - 4.12. Po utvrđivanju rezultata glasanja, birački odbor će, bez odlaganja, a najkasnije u roku od šest časova za izbor odbornika i poslanika odnosno 12 časova za izbor Predsjednika Crne Gore od časa zatvaranja biračkog mjesta, izborni materijal i opremu dostaviti opštinskoj izbornoj komisiji.

5. Zapisnik o radu biračkog odbora i izvještaj o rezultatima glasanja

- 5.1. Zapisnik o radu biračkog odbora vodi se na propisanom obrascu koji je dostavljen biračkom odboru.
- 5.2. Zapisnik o radu biračkog odbora sadrži i podatke o licima koja su pratila rad biračkog odbora i o vremenu njihovog zadržavanja na biračkom mjestu.
- 5.3. Podatke u zapisnik unosi predsjednik biračkog odbora.
- 5.4. Predsjednik biračkog odbora je dužan da primjedbu člana biračkog odbora unese u zapisnik u momentu davanja primjedbe.
- 5.5. Zapisnik o radu biračkog odbora potpisuju predsjednik i članovi biračkog odbora.
- 5.6. Ukoliko neko od članova biračkog odbora odbije da potpiše zapisnik, predsjednik biračkog odbora će ga upitati za razlog odbijanja. Razlog odbijanja da se potpiše zapisnik i razlog da zapisnik nije potpisan zbog toga što se član biračkog odbora ranije udaljio sa biračkog mjesta, unosi se u zapisnik u vidu konstatacije na samom njegovom kraju, što potpisuju prisutni članovi biračkog odbora.
- 5.7. Po jednu kopiju zapisnika predsjednik biračkog odbora predaje članovima biračkog odbora.
- 5.8. Sastavni dio zapisnika o radu biračkog odbora čine obrasci-aneksi zapisnika, koje propisuje Državna izborna komisija.
- 5.9. Opštinske izborne komisije objavljuju na svojoj web stranici zapisnike o radu biračkih odbora u roku od 48 sati od dostavljanja od strane biračkih odbora.

6. Dostavljanje materijala i opreme opštinskoj izbornoj komisiji

- 6.1. Zapečaćeni izborni materijal i opremu predsjednik biračkog odbora i dva ovlašćena predstavnika izbornih lista koje su ostvarile najveći broj glasova na biračkom mjestu, predaju opštinskoj izbornoj komisiji.
- 6.2. Predsjednik opštinske izborne komisije, prilikom preuzimanja, donosiocu izbornog materijala i opreme izdaje potvrdu o prijemu.
7. Stupanjem na snagu ovih pravila prestaju da važe Pravila o radu biračkih odbora ("Službeni list CG", broj 18/14 od 11.04.2014. godine).
8. Ova pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".